

25 aprilie 2017

**Alocuțiunea Președintelui României, domnul Klaus Iohannis,
și transcrierea dezbaterii din cadrul evenimentului
„Președintele României în dialog cu mediul de afaceri”**

Președintele României, domnul Klaus Iohannis, a susținut marți, 25 aprilie a.c., la sediul CCIR Business Center, o alocuțiune în cadrul evenimentului „Președintele României în dialog cu mediul de afaceri”.

Vă prezentăm în continuare textul alocuțiunii și transcrierea sesiunii de întrebări și răspunsuri:

„Bună ziua!

Mulțumesc că ați venit! Sunt impresionat să văd atâta lume adunată, oameni care, fiecare dintre dumneavoastră, reprezentați o parte importantă din economia reală a României.

Domnule Președinte,

Stimați invitați,

Îmi face mare plăcere să fiu astăzi aici, în fața dumneavoastră, și vă spun din capul locului că am dorit să vă ascult și să intru în dialog cu dumneavoastră, cu întreprinzătorii care își asumă riscuri, creează locuri de muncă, plătesc salarii, impozite și explorează continuu noi și noi oportunități economice, în beneficiul tuturor.

Doresc să vă spun direct și deschis, de la bun început, că mediul de afaceri este, pentru mine, pilonul cheie al oricărui demers de construcție națională. De aceea am dorit să vă invit, în contextul proiectului de țară pe care l-am inițiat anul trecut, să reflectăm împreună la potențialul economiei noastre, la ce ne dorim pentru România în viitor.

Mă bucur să avem aici, împreună, investitori străini și întreprinzători români, companii mari și întreprinderi mici și mijlocii, cu speranța că acest dialog va oferi tuturor mai multă încredere în forța cooperării.

Resping categoric tentativele populiste recente de a pune în opoziție investițiile străine față de capitalul românesc, companiile multinaționale față de IMM-urile românești. Așa ceva este o mare eroare.

Convingerea mea profundă este aceea că antreprenoriatul românesc se va consolida cu atât mai mult cu cât cooperarea cu investitorii străini va fi mai strânsă.

Avem însă nevoie de politici care să încurajeze integrarea în economia națională a lanțurilor valorice de producție. Producția este cheia prosperității noastre, de aceea am dorit să intru în dialog cu oameni de afaceri care creează valoare adăugată în economia României.

Doamnelor și domnilor,

Am privit cu atenție anumite evoluții economice, unele elocvente pentru trendul pozitiv actual, altele care însă ne avertizează asupra unor riscuri și vulnerabilități.

România se bucură de rate de creștere record între țările Uniunii Europene, avem 4,8% în 2016, însă, dincolo de latura cantitativă a acestor performanțe, latura calitativă trebuie deopotrivă urmărită, printr-o contribuție mai consistentă din partea investițiilor la creșterea PIB.

Anul trecut, investițiile străine directe au atins un nivel record pentru perioada post-criză - circa 4,3 miliarde euro, ceea ce arată în continuare atractivitatea României pentru mediul investițional extern, fiind, de asemenea, importantă și calitatea acestor investiții.

Totodată, exportul net a înregistrat o contribuție negativă la creșterea PIB, deoarece avântul importurilor a fost sistematic peste cel al exporturilor, în principal pe seama bunurilor de consum, ceea ce a condus la adâncirea deficitelor comerciale, cu aproape 20% în 2016 și cu circa 27% pe primele două luni din 2017, în comparație cu 2016.

Deși ocuparea forței de muncă s-a îmbunătățit semnificativ, rata șomajului coborând undeva la 5,4%, șomajul în rândul tinerilor se menține foarte ridicat, peste 20%, iar piața muncii resimte deja o anumită penurie în privința personalului calificat, ceea ce tinde să devină o problemă pentru mediul de afaceri, fapt ce impune soluții coerente.

Doamnelor și domnilor,

Dincolo de cifre și performanțe curente, mediul de afaceri din România trebuie să privească spre o nouă treaptă de dezvoltare și profesionalizare. Avem nevoie să avansăm rapid, dar și solid, sustenabil. Trebuie să dăm frâu liber sectoarelor cu potențial deosebit de adâncire a lanțurilor valorice productive, cum este industria auto, sectorul IT&C și industriile creative, agricultura și industria alimentară.

De exemplu, industria auto și sectorul IT&C generează, în sens larg, aproape 20% din PIB. Mai buna integrare a acestora ar avea un potențial imens în crearea de valoare adăugată în România. Același imens potențial de integrare economică se manifestă pentru agricultură și industria alimentară, sectoare în care România poate progresa rapid, prin valoare adăugată și ca exportator competitiv.

Însă dumneavoastră știți foarte bine că acumulările economice nu au adversar mai temut decât lipsa de predictibilitate și încredere. De aceea avem nevoie de predictibilitate, de stabilitate economică și de un climat favorabil mediului de afaceri.

Încrederea dintre Guvern și mediul de afaceri, dintre stat și economie, în general, nu se câștigă doar în anii electorali, ci mai degrabă după, prin politici economice coerente, sustenabile pe termen mai lung.

În acest sens, îndemn ferm la prudență în legătură cu diverse propuneri fiscale, care sunt vehiculate în ultima vreme, mai ales dacă nu sunt temeinic fundamentate, fără un proiect coerent, fără garanții clare în privința beneficiilor, precum și a capacității administrative.

Vorbind despre viziune și competitivitate pe termen lung, probabil că cel mai important pas pe care trebuie să îl facem este dezvoltarea infrastructurii. Nici un sector nu poate performa în lipsa infrastructurii, indiferent prin ce mijloace am încerca să îl susținem.

Constat cu îngrijorare că, din păcate, guvernările trec, dar problemele infrastructurii rămân, în ciuda faptului că nu banii lipsesc, nici cei naționali, nici cei europeni.

Poate ar fi relevant, de exemplu, ca un important criteriu de performanță al unei guvernări să fie tocmai absorbția fondurilor europene și implementarea proiectelor de investiții, nu neapărat disputa despre cine crește mai repede salariile bugetarilor.

Este evident că salarizarea trebuie îmbunătățită, iar soluțiile durabile trebuie căutate la nivelul performanței economiei, în ritmul și sustenabilitatea creșterii economice.

Doamnelor și domnilor,

Sunt convins că mediul de afaceri simte faptul că, în plan european și chiar internațional, suntem într-un moment de răscruce, în care revoluția tehnologică și cea digitală vor așeza lumea pe cu totul alte baze, în alte cadre de referință, iar economiile naționale pot face salturi inteligente în privința potențialului lor economic.

De aceea trebuie să evaluăm cu atenție competențele și avantajele noastre competitive, capitalul intelectual de care avem nevoie pentru această „nouă economie”, pentru care trebuie să ne pregătim.

Prin sistemul nostru educațional, România trebuie să facă o opțiune serioasă, profundă, înspre competitivitate și spirit antreprenorial. Îmi doresc ca tânăra generație să învețe încă din școală virtuțile competiției și ale liberei inițiative. Numai așa putem spera că vom înlătura prăpastia dintre școală și piața muncii, dacă vom introduce și școala în rigoarea competitivă a economiei de piață.

Parcursul nostru nu trebuie și nu poate fi privit separat de contextul european actual, aflat el însuși în plină nevoie de reafirmare. Atunci când s-a discutat despre o Uniune Europeană cu mai multe viteze, România s-a opus din principiu, fiind convinși că proiectul european are nevoie mai mult decât oricând de forța solidarității, nu de viteze sau unități de măsură diferite.

Eu am convingerea că locul meritoriu al României în Europa trebuie și poate fi câștigat prin performanțe, credibilitate și viziune, printr-un efort comun din partea politicianilor și din partea tuturor celor care doresc modernizarea României. Cu acest obiectiv am inițiat Proiectul de țară, la care mediul de afaceri poate avea o contribuție esențială.

Doamnelor și domnilor,

România are nevoie de politici economice responsabile și echilibre sănătoase, care să consolideze stabilitatea macroeconomică, indispensabilă pentru dezvoltarea noastră. Despre imperativul unui parcurs economic responsabil am discutat pe rând, în calitate de Președinte al țării, cu toate guvernele cu care m-am întâlnit până acum.

Doresc să vă asigur că voi pleda în continuare pentru predictibilitate și responsabilitate economică, pentru un parteneriat social real, care să fie parteneriatul între generații, astfel încât beneficiile de astăzi să nu devină o notă de plată grea pentru generațiile de mâine. Eu mă raportez continuu la un principiu, potrivit căruia echilibrul și măsura sunt dintotdeauna esențiale, în tot ceea ce facem.

Cu aceste gânduri am decis să vin astăzi aici, la dialogul cu dumneavoastră. Și pentru a-l face și mai predictibil, în viitor, vă propun ca acest exercițiu de consultare și dezbatere să fie organizat cel puțin anual, sub Patronajul Administrației Prezidențiale, și să putem trece în revistă, mai pe îndelete, poate de-a lungul a două zile de dezbateri, atât performanțele, cât și provocările economiei țării noastre din anii următori.

Mulțumesc și aștept intervențiile dumneavoastră!”

Sesiune de întrebări și răspunsuri:

Întrebare: Ce ar putea face mai mult Președinția pentru a asigura o mai bună stabilitate și predictibilitate a mediului economic? Într-adevăr, ca un factor de stimulare al investițiilor, și străine, spun asta – și străine - pentru că și stabilitatea și predictibilitatea sunt foarte importante pentru orice fel de investiții din fonduri publice sau private, cu capital autohton sau străin. Dar capitalul străin are două caracteristici. Pe de o parte, fondurile de investiții străine sunt practic nelimitate față de dimensiunile României, în fiecare an se vehiculează ca investiții

străine cifre în zona aproximativ a unui trilion de dolari, uneori mai puțin, alteori mai mult. Deci, o schimbare în direcția acestor fluxuri ar ajuta România enorm să progreseze în ritmuri foarte accelerate, iar pe de altă parte, aceste investiții străine sunt foarte mobile, nu sunt ca activele unei anumite piețe. Ele se duc spre o anumită piață în funcție de cât de atractivă este piața respectivă. Și din punctul de vedere al stabilității și predictibilității, România trebuie să performeze mai bine decât alții, dacă vrem să creștem capacitatea de atragere. Și, ca să glumesc puțin, domnule Președinte, printre indicatorii buni pentru eficiența unui guvern ar putea fi și volumul investițiilor străine atrase, nu numai cel al fondurilor europene.

Întrebare: Unul dintre principalele subiecte de interes pentru investitori este predictibilitatea cadrului economic. Este foarte important ca atunci când se aduc modificări acestui cadru, acestea să fie făcute în urma unui dialog și a unor studii de impact care să clarifice efectul acestora asupra economiei și mediului de afaceri. Putem observa că în România acest proces se desfășoară în bună regulă în unele domenii – de exemplu, în sistemul educațional și cel a sănătății, unde există dialog. Dar avem și domenii în care dialogul s-ar putea desfășura mult mai bine, un exemplu recent fiind intenția de modificare a politicilor fiscale, unde dialogul a lipsit. Întrebarea mea către Administrația Prezidențială este următoarea: cum putem crea o cultură a consultărilor publice, pentru a obține stabilitatea pe care noi, investitorii, o căutăm?

Președintele României, domnul Klaus Iohannis: Cred că este bine ca în acest context să vedem câteva lucruri care sunt evidente și să încercăm să creionăm un parcurs care este fezabil pentru toată lumea. S-a vorbit aici despre productivitate și despre performanță și pe bună dreptate. Până la urmă, nu doar un antreprenor își dorește o echipă formată din oameni performanți, bine pregătiți, ci orice conducător de instituție își dorește același lucru. Și atunci, haideți să evităm capcana numărul unu – a contrapune sectorul privat sectorului public. Sigur, trebuie să existe o anumită competiție, însă eu cred că doar împreună putem să facem România mai bună, nu unul acuzându-l pe celălalt.

De aceea am făcut o remarcă în introducerea mea, și atunci ajungem deja foarte repede la a doua capcană pe care este bine să o evităm – investiții străine contra capital românesc. Nu vă supărați, toți funcționează în România și foarte bine fac. Și dacă România reușește să genereze un cadru în care economia devină performantă și mai profitabilă, cu atât mai bine pentru toată lumea. Este o mare greșeală și trebuie evitată cu orice preț, inclusiv cu prețul electoral, să contrapunem investițiile străine capitalului român. Nu s-ar rezolva nimic, însă s-ar genera nenumărate probleme pe care, pe urmă, aproape nimeni nu le mai poate rezolva.

Predictibilitatea este vitală. Oricine are minimale preocupări în a vedea ce face un antreprenor își dă seama că un antreprenor își face un plan – fie un plan de investiții, fie un plan de afaceri, de orice plan vorbim - care de multe ori este un plan pe termen mediu și lung, care garantează o dezvoltare a afacerii. Și atunci ne uităm la cum ajungem să discutăm despre această predictibilitate. Partea statului, mai concret, Guvernul și Parlamentul, ar trebui să se ocupe de politici economice și să genereze politici economice și politici fiscale care creează un cadru care permite o bună predictibilitate.

Aici cred că putem să spunem că vorbim despre a treia capcană pe care ar fi bine să o evităm. Ea este generată, în fond, de dorința partidelor care ajung la guvernare, de a impresiona și de a avea performanțe imediate. Și atunci, capcană care trebuie evitată este de a veni cu politici pe termen scurt, în detrimentul politicilor pe termen lung, distrugând astfel singurul lucru care, de fapt, trebuie realizat – predictibilitatea.

Pe cine ajută o politică fiscală care ajunge în discuție publică hodoronc-tronc, fără nicio pregătire și fără nicio viziune, în detrimentul unei politici fiscale care permite o îmbunătățire a performanței, care permite o predictibilitate? Sau pe cine ar ajuta vreodată ca în sistemul de învățământ să se schimbe tot la câteva luni regulile? Dacă aveți copii la școală, și probabil mulți au, sau nepoți, puneți-vă întrebarea – „când este vacanță?”.

Niciunul dintre dumneavoastră probabil nu va ști răspunsul exact, fiindcă nu se știe. Dacă nici atât lucru nu reușim să planificăm în avans, vă dați seama cât de bine vom ști să planificăm o

anumită reformă. Deci a se evita – și aici nu mă refer la dumneavoastră, fiindcă dumneavoastră le evitați, mă refer la guvernanți – a se evita pierderea predictibilității.

Investiții este un cuvânt foarte, foarte des vehiculat. Dar foarte puțini își pun întrebarea despre ce investiții vorbim aici, la nivelul întâlnirii noastre. Mulți se gândesc, în prima etapă, la investiții străine care sunt extrem de importante. Alții vin și vorbesc despre investițiile românești, ale capitalului autohton, care sunt la fel de importante. Eu cred că trebuie să facem cumva să-i încurajăm totuși și pe aceia care fac cele mai mari investiții, și anume investițiile publice. Dacă acestea se fac cu cap, produc rezultate palpabile pentru toată lumea, dacă se fac, în schimb, pentru, hai să zicem, o grupare selectată nepublic, atunci foarte puțin probabil să producă efectele dorite. Deci iată, nu numai în domeniul fiscalității și al politicii economice, ci și în domeniul investițiilor publice, predictibilitatea este foarte importantă.

Am făcut acea remarcă cu infrastructura, probabil o să ajungem și la ea, dar fiind în zona predictibilității, cred că lipsa infrastructurii este cea mai bună dovadă că până acum niciun guvern nu a evitat acea capcană de a crea politici aparent bune politic pe termen scurt, în detrimentul politicilor pe termen mediu și lung. Dacă cineva ar fi făcut-o, pe bună seama că infrastructura noastră ar fi mai bună.

Nu s-a făcut, nu este! Nu poți să creezi o rețea de autostrăzi în patru ani, oricât de performant ar fi guvernul, cum nu poți să creezi un sistem de cale ferată care satisface nevoile unui producător din secolul XXI într-un mandat. Este o iluzie. Cum la noi planurile se fac aparent pe termen lung, dar în realitate pe termen scurt, pentru a câștiga voturi, nu avem aceste lucruri. Sunteți probabil convinși că mai există nenumărate alte argumente pro-predictibilitate și pro-investiții, nu sunt adeptul unei politici care neglijează beneficiile și glorifică investițiile. Sunt de acord că lucrurile trebuie văzute echilibrat.

Dacă economia merge bine, atunci și salarizarea trebuie să crească. Până la urmă este unul dintre obiectivele României să ajungă în centrul Uniunii Europene, măcar, ca și performanță economică și administrativă, să nu rămânem acolo unde suntem acum și geografic și din punct de vedere al performanțelor. Să ajungem să folosim ceea ce ați spus, și foarte bine ați spus, viteza de net, folosind viteza deosebită a rețelelor noastre pentru a comunica ceva, nu ca acum, când de multe ori comunicăm nimic important.

Intervenție: România s-a dotat cu tot ce e performant în industria energetică, centrala de la Cernavodă, Porțile de Fier, Turceni, Rovinari. Această industrie care a făcut fabricile de ciment din România și capacitățile de producție a energiei în România a ajuns de la 190.000 de oameni la 9000 de oameni. Această industrie a fost ceva când erau institutele de cercetare și proiectare, care au dispărut. Venim și vă cerem rugămintea să fiți implicați în industria românească, pentru că facem export 95%. Acești 2100 de oameni care lucrează în România, trebuie să îi ținem în România. Noi nu mai avem putere, industria grea, să revenim, fără nicio cercetare. Ne-am lipit de marii producători din lume ca să supraviețuim. Noi, cei cu capitalul românesc, ne bucurăm să vină capitalul străin.

Intervenție: Apelul pe care îl facem este în favoarea capitalului autohton, în mod clar. Aprecierile dumneavoastră sunt deosebit de pertinente iar cei care nu studiază cifrele greșesc. Apelul nostru, în primul rând, este la instituțiile statului, să nu mai neîndreptățească capitalul autohton și, în al doilea rând, câteva măsuri: noi credem că pentru a deveni parteneri mai buni la nivelul calității impuse de companiile multinaționale, subfurnizorii români trebuie să crească la nivel de calitate, de productivitate și au nevoie de sprijin de politici publice, care trebuie să însemne coborârea nivelului de ajutor de stat, este nevoie ca aceste ajutoare să fie gândite pentru firmele care pot să devină subfurnizori de servicii, produse, ale unor companii integratoare multinaționale din România și trebuie să găsim metode ca produsele inovative românești să poate fi puse pe piață fără restricții, fără caiete de sarcini care ne scot din competiție de la început.

Președintele României, domnul Klaus Iohannis: S-a atins un complex de probleme deosebite și cu implicații, după părerea mea, majore pentru viitorul României. Sper că nu vă simțiți jigniți dacă fac un scurt recurs în istoria României. România a fost o economie 100% centralizată, planificată și neperformantă până la Revoluție. Cunosc, la fel de bine ca și dumneavoastră, că jumătate din viața mea am trăit-o în celălalt regim, cunosc foarte bine realizările care au fost și, unele dintre ele sunt remarcabile, dar modul în care a funcționat economia a fost catastrofal.

De asta am și ajuns unde am ajuns, ca dacă era un model bun, ajungeam în altă parte. Întrebarea se pune atunci, și sper că am făcut o analiză corectă: vrem intervenționism și protecționism sau vrem o piață liberă, o economie liberă? În mod paradoxal, nu este o întrebare care ține doar de România sau de fostele țări socialiste, este o întrebare care în ziua de astăzi se pune peste tot. Nu știu dacă sunteți conștienți că asta este una dintre întrebările de bază și care duce la cele mai mari dispute în Europa de Vest. Aparent, în Statele Unite s-a dat un vot pro-intervenționism, pro-protecționism, vom vedea dacă este așa. Dar, cel puțin în Europa, populații au făcut o descoperire care a fost la îndemâna oricărui politician, doar că numai ei o folosesc, ceilalți caută soluții.

Textul vine cam așa: „ce am avut și ce am pierdut, haideți să refacem valorile noastre, haideți să le dăm oamenilor noștri ce se creează, nu străinilor”. Trist, dar adevărat, astfel de note le-am auzit și în discursul politic românesc. Abordarea politicianistă, facilă, de a da vina pe, generic, străini că nu reușim noi să facem ceva ca lumea, asta este o abordare care devine din ce în ce mai frecventă în Europa zilelor noastre, evident din cauza multiplelor crize prin care trece lumea în general, dar Uniunea Europeană în special. Fiindcă de multe ori avem impresia că toată lumea are aceeași criză ca și noi în Uniune.

Nici vorbă, în Asia nu s-a vorbit despre criză nici în 2009 și în alte spații economice. Deci este un fel de problemă homemade, deci noi ne-am făcut-o. Merită, și nu am citit astfel de analize, dar merită analizat dacă nu cumva acest intervenționism și protecționism mascat pe care îl practicăm în Uniunea Europeană este una dintre cauzele crizei economice prelungite prin care încă trecem. Faptul că România are creșteri mari, că toată zona de Est are creșteri mari, nu înseamnă mare lucru în ansamblul economiei europene, fiindcă ponderea noastră este în întregul Uniunii una mică. Acum sper că nu mă înțelegeți greșit, eu îmi doresc și am spus-o demult, de când am intrat, cum se spunem în politica națională, îmi doresc un capital românesc puternic. Dar el nu poate să devină puternic prin intervenția statului.

Nu îmi imaginez că vreo firmă românească devine puternică și competitivă primind indicații de la ministrul de resort sau dacă ministrul de resort spune „faceți un contract cu ăștia că sunt ai noștri”, așa ceva nu cred că mai funcționează. Singura cale spre competitivitate este o investiție serioasă și politici publice sănătoase. Acum, sigur, cum vă investiți banii știți dumneavoastră mult mai bine decât mine, cu siguranță mult mai bine decât guvernării. Dar, guvernării sunt cei care trebuie să vină cu politicile publice care vă ajută să fructificați aceste investiții. Atâta vreme cât e greu de comunicat guvernanților că nu avem nevoie numai de oameni care au ambiții universitare, ca să zic așa, ci avem și de oameni bine pregătiți care sunt dispuși să accepte un post de pregătire mediu și să îi și pregătim, e greu de crezut că vom reuși să fixăm unități productive pe termen lung în România.

Știu că unii dintre dumneavoastră, pe mulți îi și cunosc pur întâmplător, își doresc personal bine calificat și în domeniul muncitorilor, și în domeniul maștrilor, deci personal mediu. Alții își doresc tineri ingineri foarte bine calificați pentru a intra în unitățile de cercetare. Toate acestea se pot realiza, dar nu în sistemul de învățământ pe care îl avem acum.

De aceea, vă amintiți că am început nu cu Proiectul de țară, ci cu proiectul „România educată”. Educația este baza societății. Dacă reușim să avem tineri mai bine educați, inclusiv la maniere, dar acesta este poate secundar, atunci cu siguranță vom avea echipe mai performante și în firmele 100% românești. Pe de altă parte, aveți perfectă dreptate, acolo unde statul poate să

intervină legitim, respectând marjele și normele europene, ar trebui să o facă într-un mod rezonabil. Nu poate să fie singurul criteriu numărul locurilor de muncă create. Pentru că atunci o să avem multe locuri de muncă, dar neglijăm alte aspecte de ocupare care cu siguranță sunt foarte importante pentru toată lumea. Acestea sunt lucrurile de care ar trebui să se ocupe cei care câștigă alegerile. Momentan sunt preocupați de alte chestiuni, dar putem să avem în continuare speranța că vor ajunge și la aceste lucruri și, fiți asigurați că din lucrurile pe care pot eu să le fac, acesta este unul: să vorbesc cu guvernării și să le explic, din punctul meu de vedere, de ce trebuie create politici economice sănătoase și care permit inclusiv dezvoltarea capitalului românesc.

Și nu cred că există investitori străini care își doresc să țină capitalul românesc jos, fiindcă nu îi avantajează pe niciunii. O dezvoltare și într-o parte și în alta este întotdeauna cea mai bună soluție.

Fiindcă m-ați întrebat ce poate să facă Administrația Prezidențială sau Președintele, eu pot să expun aceste idei, pot să am un discurs pro capital românesc, pot să am un discurs pro investiții, pot să am un discurs pro predictibilitate, să transmit aceste lucruri guvernărilor și să încerc ca, inclusiv cu ajutorul dumneavoastră, să creăm un Proiect de țară care este acceptat și de forțele politice, până la urmă, și care definesc cadrul în care vrem să se dezvolte România. Cred că aceasta este una dintre întrebările-cheie, cum poate statul să creeze politici economice echitabile, și întrebarea la care trebuie să răspundem, dacă ne dorim un stat intervenționist-protecționist, sau dacă ne dorim un stat care apreciază competiția și libera inițiativă. Dacă mă întrebați, eu personal, sunt pentru de varianta liberă inițiativă și echitate în politicile economice.

Întrebare: Aș vrea să vorbesc despre infrastructură și educație. În ceea ce privește infrastructura, România nu este unde ar trebui să fie. Încercăm constant să ajungem la o înțelegere cu Guvernul în ceea ce privește infrastructura feroviară între Pitești și Sibiu și dintre Pitești și Craiova. Pentru a investi în viitor pentru facilitățile noastre, ne uităm la costul total și, în acest moment, este cu 30% mai scump decât la omologii noștri germani. De aceea este important să facem ceva cu infrastructura. La fel și furnizorii noștri sunt influențați de infrastructură. Cum se va îmbunătăți această situație în viitor?

De asemenea, un al doilea aspect pe care aș vrea să îl discut este educația. Educația este foarte importantă pentru noi. Una dintre îngrijorările pe care le avem este că avem nevoie de forță de muncă din ce în ce mai calificată. Ne dorim o relație mai apropiată între Ministerul Educației și mediul de afaceri pentru a dezvolta viitori angajați, altfel nu vom fi competitivi.

Intervenție: Sunt două chestiuni pe care aș dori să le abordez: despre cum să susținem piața românească locală de automobile și, de asemenea, chestiunea cercetării și dezvoltării. Este important să identificăm soluții fiscale, tehnice, legale și îmbunătățim piața locală, dar și să fim inovatori. Totodată este esențial pentru noi să fim productivi și competitivi, iar pentru asta trebuie să dezvoltăm și să ne pregătim inginerii într-un mod adecvat.

Președintele României, domnul Klaus Iohannis: Infrastructura, ca și termen general, are multe componente. Cea mai discutată este, evident, rețeaua de autostrăzi. Pe urmă, unii chiar mai discută și despre căi ferate, puțin. Tot mai mulți discută despre rețelele de transmisii date și e foarte bine. Sunt, în general, rețele de transport și rețele de comunicații. Dacă vorbim despre infrastructura care contribuie la dezvoltarea economică, nu aș vrea să intru în detalii și clasificări, dar cred că putem să pornim de la câteva constatări care din păcate nu sunt self-evidente, adică nu se argumentează singure. O rețea de transport bine dezvoltată și bine întreținută este benefică unei dezvoltări economice, părerea mea.

Partea tristă e că nu e self-evident, am discutat cu mulți planificatori și persoane cu decizie în zona dezvoltării infrastructurii la modul general. Oamenii ce fac? Comandă un studiu de

fezabilitate care, în esență, se face așa: dragilor, vă rog numărați câte mașini trec pe oră sau pe zi sau pe orice, și cât e capacitatea actuală a rețelei. Nu contează dacă este autostradă, cale ferată, rețea de comunicare date. Folosind rezultatul, se evaluează starea de fapt contra stării optimale, dar în situația similară. Și atunci putem să înțelegem ușor de ce au fost decidenți importanți care au spus că avem autostrăzi, la traficul care există este ok. Numai că noi nu ne dorim traficul care este, noi ne dorim traficul și facilitatea care vor fi ca să dezvolte capacitatea României de a avea o dezvoltare economică peste medie, să zicem.

Acest lucru e greu de comunicat decidenților politici, fiindcă mandatele lor sunt de 4 ani, în 4 ani nu se realizează nicio autostradă, dar un studiu de fezabilitate da. De o rețea de cale ferată de mare viteză nici să nu vorbim, când comparăm cu lungimea unui mandat politic. Și atunci înțelegem deja de ce guvernele trec și problemele rămân. Nu e corect, nu e bine, dar așa este. Și atunci trebuie să încercăm să găsim un cadru care trece dincolo de aceste piedici imediate. Faptul că oamenii de afaceri cer investiții în infrastructură este vital, dar nu sunteți singuri, și cetățenii vor același lucru.

Este doar important să existe undeva un cadru larg acceptat, care prevede cum se vor întâmpla aceste lucruri și care sunt nevoile mari. Iarăși sper ca în Proiectul de țară să reușim să conturăm aceste lucruri. Nu faptul că vrem o autostradă de la Pitești la Craiova sau invers, asta este o chestiune concretă, ci faptul că vrem o rețea performantă de autostrăzi, o rețea performantă de căi ferate, rețele performante de comunicații la modul cel mai general. Deci este nevoie, în sine, este important de transmis decidenților politici. Și mai este un aspect care cred că de multe ori nu este luat în calcul, dezvoltarea unei infrastructuri bune duce aproape imediat la dezvoltarea economică din zona adiacentă. E simplu de văzut, oricine merge pe autostradă vede că sunt mai multe investiții care se observă de pe autostradă, decât cele care nu se observă, și nu din cauza distanței nu se văd, ci din cauză că nu se realizează, decât punctual.

Foarte, foarte mulți antreprenori au nevoie de această infrastructură. Sunt unele excepții, dar niciuna nu poate funcționa fără rețele. Dacă nu are nevoie de autostradă, are nevoie de rețea de comunicare date, dacă nu are nevoie de autostradă și de date, probabil are nevoie de cale ferată și așa mai departe. Lucrurile se corelează și dacă ajutați decidenții politici, prin intervenții, să înțeleagă aceste lucruri, atunci cu siguranță se pot crea proiecte naționale care transcend guvernările.

Este foarte bine cunoscută dorința producătorilor din automotive pentru aceste rețele, iar în ce privește chestiunile care se ridică în mod natural și legitim de fiecare dată în astfel de discuții, dacă statul trebuie să genereze o piață auto de un fel sau de alt fel, îmi permiteți să nu dau un răspuns, fiindcă asta este chiar o chestiune legată de cum vede guvernul această dezvoltare, dar ceva tot așa vrea să spun. Credeți-mă că 99% dintre români și-ar dori o mașină nouă dacă și-ar permite. Deci dorința este, puțința încă nu. Și dacă ne implicăm cu toții în creșterea nivelului de trai, credeți-mă, se rezolvă și acest deziderat important al dumneavoastră.

Intervenție: Bună ziua! Stimate domnule Președinte, cum ați spus în cuvântul de deschidere, avem nevoie să avansăm într-un mod rapid și sustenabil. Știți că întreprinderile noastre se află în fața unei dileme. Pe de o parte, nevoia creșterii salariului net, pentru a contribui la coeziunea socială, la convergența în cadrul Uniunii Europene, și pe de cealaltă parte, menținerea marjei întreprinderilor de a investi pentru a păstra competitivitatea valorii adăugate în România. Această dilemă nu poate fi rezolvată decât prin categorii de productivitate. Pentru a susține categoriile de productivitate, este nevoie de relansarea unei strategii de competitivitate a țării, cu măsuri pe termen lung și pe termen scurt. Pe termen lung, vedem educația și inovația. Educația este clar un imperativ pentru continuarea procesului de producție în industrie și servicii. Pentru aceasta, propunem trei direcții. În primul rând, punerea în aplicare deplină a formării profesionale duale. În al doilea rând, adoptarea curriculei la noile nevoi ale economiei.

Și, în sfârșit, dezvoltarea reconversiei profesionale. Pe de altă parte, inovația presupune investiții mai mari în cercetare, în dezvoltare, în parteneriat public-privat și în cooperarea internațională, cum este cazul în Măgurele. Pe termen scurt, măsurile recomandate pentru a susține productivitatea sunt monitorizarea competitivității și creșterea investițiilor în eficacitate. Monitorizarea competitivității va permite planificarea creșterilor salariale, pentru a le anticipa, pentru a le compensa.

Intervenție: Tema este forța de muncă. Permiteți-mi să vă contrazic puțin, domnule Președinte, în ceea ce privește afirmația dumneavoastră, cum că tema forței de muncă tinde să devină o problemă în România și să vă transmit mesajul nostru: este deja o problemă gravă în România. Noi considerăm că este principala barieră și principala piedică pe care o avem în calea dezvoltării economice în acest moment. Cred că avem nevoie de măsuri atât pe termen scurt, cât și pe termen mediu și lung. Și dacă mă refer la problema pe termen scurt, poate că o direcție ar fi să găsim modalități pentru a repatria Diaspora, și vă mulțumim pentru suportul pe care l-ați arătat mereu acestei teme și proiectelor de tip Repatriot. Știu că sunteți aproape de astfel de teme. Este o temă pe termen scurt, dar dificilă. Pe termen mediu și lung, credem că învățământul dual reprezintă soluția sau una dintre soluții. Știu că la nivelul Administrației Prezidențiale ați creat un grup de lucru pe această temă, în cadrul proiectului România Educată și vă mulțumim! Dar aș vrea să atrag atenția cu privire la faptul că strategii sunt multe, problema în România este să le implementăm. Iar învățământul dual are o problemă importantă în ceea ce privește schimbarea de mentalitate și de paradigme, atât la nivelul corpului profesoral, cât și la nivelul părinților și copiilor, dar și la nivelul nostru, al mediului de afaceri. Avem nevoie de un proiect de comunicare serios și avem nevoie de comunicatori și permiteți-mi să vă adresez rugămintea de a deveni comunicatorul principal pe această temă. Și, în încheiere, vă rog să îmi permiteți să completez lista dumneavoastră de domenii importante pentru România și care au potențial cu domeniul turismului, pentru care însă România are nevoie de imagine și sper foarte mult ca, în proiectul dumneavoastră de țară, imaginea României să reprezinte un pilon important.

Întrebare: Într-adevăr, problemele pieții muncii și, în special, a forței de muncă calificate le văd și eu ca antreprenor. Am probleme din această cauză mereu. Aspectul asupra căruia aș vrea să insist este legat de educația antreprenorială și vocațională. Știm problemele sistemului de educație în România, dar cred că focusul pe soluții poate ajuta în mod real. Ca antreprenor, văd viitorul României strâns legat de posibilitatea de a cultiva în tineri încă de la o vârstă fragedă, și nu neapărat ca o alternativă de liceu, germenii unei gândiri de autodeterminare antreprenorială, concentrată pe obiective și pe rezultate în viața reală.

Întrebarea mea este dacă credeți că România, în următorul deceniu, va putea relaxa semnificativ sistemul de educație națională, care este bazat pe o materie stufoasă, neselectivă și nepersonalizată, astfel încât să permită tinerilor să-și conștientizeze opțiunile de carieră și să își aleagă activ meseriile, să beneficieze de educație în mediu de business real, prin internship-uri și mai ales prin încurajarea legislativă a internship-urilor la companii, să dezvolte o mentalitate de libertate a gândirii și să devină activi pe piața muncii de la vârstă mai mică și interesați direct de rezultate muncii lor.

Președintele României, domnul Klaus Iohannis: Fără educație, nu se rezolvă nimic. Și atunci trebuie început de la educație, dacă vrem să obținem rezultate sustenabile și pe termen lung. Dacă vrem să obținem rezultate imediate, dar care nu pot fi duse mai departe, nesustenabile, putem să începem de oriunde. Fapt este că, până acum, s-a început de oriunde. Eu cred că fără un sistem care permite educarea tinerei generații în spiritul secolului XXI, nu vom reuși să facem mare lucru. Nici nu vom dispărea, nici nu se va întâmpla vreo catastrofă. Eu știu foarte bine că problema oamenilor calificați sau bine calificați nu va apărea, ea există și există de multă vreme. Nu vreau însă să dau aici exemple din cariera mea personală, însă îmi sunt cunoscute aceste lucruri.

Ele pot fi depășite prin măsuri mici, punctuale, cum s-au făcut foarte multe, împreună și cu Camerele de Comerț, proiecte educaționale pentru educația duală, cu implicarea firmelor, a

antreprenorilor, și așa mai departe. Toate bune și de succes, însă până nu se generalizează, ele nu vor da un impact major. În același fel, nu cred că trebuie să ne așteptăm să avem firme românești, un capital românesc puternic dacă nu îi învățăm pe tineri cum se face o afacere și cum să o gestionezi. Există antreprenori români de mare succes, dar sunt foarte puțini.

Oare de ce așa? Păi, foarte simplu, dacă nimeni nu îi învață pe tineri și dacă nu are unde să meargă unde să învețe cum să creeze și să gestioneze o afacere, reușesc cei care întâmplător ajung acolo și se potrivesc poziției respective. Uitați-vă cum se întâmplă în țările cu un antreprenariat numeros. Sunt școli destinate antreprenorilor, cum sunt școli destinate zidarilor și școli destinate celor care vor să fie ingineri, care vor să fie cercetători. Toate se învață undeva. Așa funcționează omul. Trebuie să învețe ca să se generalizeze respectiva capacitate. Noi nu am investit în aceste lucruri, dimpotrivă. Noi am avut un fel de învățământ dual. Cât de puțin a fost, una dintre măsurile de după Revoluție a fost să îl desființăm. Nu am avut niciodată un sistem de educație pentru antreprenariat, nici nu există momentan preocupări. Sper să generăm astfel de preocupări. Dacă așteptăm ca societatea să schimbe sistemul de învățământ, putem să așteptăm mult și bine. Acest lucru trebuie făcut de politicieni, și de politicieni destul de hotărâți.

Fiindcă lucrurile greu se schimbă, să știți. Dacă cineva își imaginează că este suficient să schimbi un plan de învățământ sau programă, vă spun că nu se schimbă nimic, fiindcă societatea generează modelele, modelele generează o bună parte din educație. Este un circuit natural, însă, ca să ducem cercul în sus și nu în jos, trebuie să lucrăm la sistemul educațional.

Evident că nu e suficient. Trebuie făcut mult mai mult la nivelul politicilor publice. S-au menționat câteva lucruri care au dat rezultate, în afară de calificare, în afară de integrare în piața forței de muncă. Este nevoie de a genera sisteme ample care, de fapt, țin deja de sisteme sociale, de a nu lăsa pe cei care ies dintr-un motiv neimputabil lor din schemă să cadă și să îi ducem undeva se pot reintegra cu folos, și pentru ei, și pentru societate, și multe alte lucruri. Acestea nu sunt noutăți, nu trebuie nici să inventăm, nici să reinventăm roata, dar trebuie cont că politicile care generează performanță dau cele mai bune rezultate dacă la baza lor este cuvânt care se numește meritocrație. Și acest lucru nu se referă doar la administrația publică. Se referă în egală măsură și la economia privată. Și atunci, dacă acceptăm că meritocrația trebuie să fie un principiu de bază, vom reuși și să mergem mai departe. Multe alte lucruri trebuie eliminate, cum ar fi corupția, și așa mai departe. Am menționat corupția pentru că este o preocupare importantă a societății românești și cred că bine facem să lucrăm în acest sens.

Toate acestea, cu siguranță, înglobate în cazul nostru, ce discutăm acum, ca și linii mari într-un proiect de țară, sunt necesare, dar, ca să devină funcționale, este nevoie de un guvern care creează concret aceste politici, în așa fel încât să funcționeze. Fără dumneavoastră, fără antreprenariat ca și partener, este imposibil de generat un astfel de sistem de politici și nici nu poate fi pus în practică. De aceea sunt de fiecare dată neplăcut surprins când un guvern încearcă să impună anumite politici publice în acest domeniu, fără a se consulta cu mediul antreprenorial. Și rezultatele, cel puțin până acum, au fost de la foarte modeste în jos din acest motiv.

Întrebare: Domnule Președinte, în primul rând, felicitări dumneavoastră și echipei pentru că v-ați gândit să ne strângeți aici pe toți. Este un lucru deosebit și nu s-a mai întâmplat de foarte multă vreme. Constat cu durere, și poate ați văzut și dumneavoastră, că 70% dintre vorbitori au vorbit despre situația forței de muncă din România. Problema numărul 1 în România a ajuns mâna de lucru calificată. O posibilitate, și aici vă cerem ajutorul și sprijinul, ar fi să aducem și noi oameni calificați din alte părți. Poate găsiți o soluție diplomatică să putem să aducem și noi oameni calificați, nu doar din Europa, cât și din afara Europei. Pe lângă această problemă grea de care ne lovim, ne mai confruntăm cu această creștere salarială pentru angajații statului, care este binevenită, dar care considerăm că va crea un exod dinspre mediul privat înspre mediul de stat. Ne puteți ajuta cu ceva în această privință?

Întrebare: Lipsa infrastructurii, lipsa forței de muncă au trebuit să genereze soluții pentru antreprenori. Astfel, am fost nevoiți să transformăm practic fabrica în școală, pentru că avem migrație mare de muncitori. Ca și exportator, consider că România se află totuși pe o poziție strategică și geografică optimă și că avem mulți antreprenori care pot exporta și care au devenit companii mari ca urmare a reglementărilor naturale ale pieții în care consumatorii, piața, nu mai acceptă stocuri. Și atunci noi putem fi o contrapondere pentru piața Asiei. Eu sunt de acord ca statul român să nu fie unul protecționist, dar sunt state din Europa care au politici concentrate pe dezvoltarea producției autohtone destinate exportului. Am putea copia și noi acel model. În Proiectul de țară este inclusă și dezvoltarea acestei zone, a exportului românesc? Pentru că dorim să fim competitivi și să menținem în piață și în lume.

Întrebare: Vreau să punctez o preocupare pe care o avem de mai mulți și care este un element de preocupare în ansamblu în economia românească. Am pierdut între 3 și 4 milioane de români în ultimii 20 de ani. În anul 2016, România era a doua țară ca emigrare, după Siria, și nu era țară de război, raportat la populație. Este evident că avem un tezaur extraordinar în afara României. Noi, ca și antreprenori, avem o mare problemă vizavi de lipsa de competență din companii, pentru că mulți au plecat. Cum am putea să facem să recuperăm acest tezaur să aducem măcar un milion de oameni înapoi din cei plecați?

Președintele României, domnul Klaus Iohannis: Acum câteva luni de zile, când am propus elaborarea unui Proiect de țară, au fost părerile cam împărțite. Majoritatea s-au întrebat la ce ne trebuie nouă un proiect de țară. Alții au luat-o puțin în derâdere, confundând Proiectul de țară cu proiectul de guvernare. Alții n-au vorbit despre asta fiindcă nu i-a preocupat, aceștia din urmă constituind majoritatea. Și nu e niciun paradox, de obicei este așa. Sunt relativ puțini oameni care într-o țară stau, așa, după-amiaza, cu prietenii la o cafea și își pun întrebarea „domnule, ce fel de țară vrem să fim?”. Fiindcă că lumea are de obicei preocupări mult mai concrete.

Dar stând și eu cu colegii mei, am ajuns la concluzia că asta trebuie să fie preocuparea Președintelui, să-și pună întrebarea și să pună public întrebarea „ce fel de țară vreți să fie România?”. Și pentru a găsi un răspuns la această întrebare, am început demersurile pe care le-am făcut de a forma echipe de lucru, de a forma grupuri de lucru, de a discuta și de a dialoga cu dumneavoastră, pentru a putea să ne apropiem de un răspuns la această întrebare, „ce fel de țară vrem noi, românii, să fie România?”.

Cu siguranță, mulți dintre dumneavoastră cunosc oameni tineri care, indiferent de situația economică a familiei, indiferent de zonă de unde au provenit, indiferent de școala la care au mers, au știut ce vor în viață, au performat, au devenit performanți și au devenit oameni de succes. Ei au știut ce vor. Mulți dintre ei se află în această sală. Probabil, cunoașteți însă mult mai mulți dintre aceia care s-au dus la școală fiindcă așa li s-a spus, pe urmă s-au dus la un liceu, pentru că așa s-a crezut în familie că e bine, pe urmă au studiat ceva, fiindcă așa li s-a spus, că trebuie să studieze ceva. Neavând opțiuni, s-au dus acolo unde probabil cel mai proeminent om din familie a spus că ar trebui să meargă, trezindu-se la sfârșit cu mult râvnita diplomă, pe care și-au înrămat-o, și-au pus-o în camera de zi și punct. Mai devreme sau mai târziu, se integrează, lucrează, cu mai mult sau mai puțin spor, cât de cât își fac treaba, sunt în medie sau puțin sub medie. De ce unii ajung foarte sus și foarte performanți și alții înoată prin zona de medie sau sub-medie? Cred că răspunsul este foarte simplu. Fiindcă unii au știut ce vor, nu numai în viață, ce vor de la viață, iar ceilalți au cam făcut ce li s-a spus. Sunt ok, cum se zice. Întrebare: „ce faci?”. „Sunt ok”, răspuns care în ziua de astăzi este destul de des. Noi ca și țară am făcut tot așa. „Suntem ok”, adică „Vreți în NATO? Da.”, „Vreți în Uniune? Da.”, „Cum e? Suntem ok”. Păi, bun, eu personal, și în calitatea mea de Președinte al României, vreau un pic mai mult de atât. Și fiindcă vreau mai mult pentru țara mea, am început cu un demers pe care l-am găsit util, lucrând la un Proiect de țară.

Fiindcă dacă întrebarea conține foarte puține cuvinte, „ce vrem noi, românii, cu România?” – șase -, cred că răspunsul va fi un pic mai amplu. Nu de dimensiuni academice, deci nu de mii de pagini, fiindcă atunci nu ne-ar fi poate de un real folos, dar răspunsul trebuie să aibă un

caracter suficient de generalitate, dar să și cuprindă domenii multiple. De exemplu, mi se pare evident că vrem să dăm un răspuns dacă țara noastră vrem să exporte sau vrem doar să consumăm ce producem noi și ce produc alții, cum, evident, răspunsul trebuie să conțină afirmații de tipul „da, vrem să rămânem în Uniunea Europeană”, „vrem să intrăm în nucleu”, „nu vrem mai multe viteze în Europa”, „în perspectivă, vrem să adoptăm moneda unică euro”, „vrem să fim în Zona Schengen”, „vrem să promovăm pacea”, „nu vrem să ne profilăm prin războaie cu vecinii”, foarte multe lucruri care odată și odată trebuie să alcătuiască un tablou și acest tablou se numește Proiect de țară.

O piesă vitală din acest tablou sigur că este economia României. Și acesta este motivul principal pentru care doresc să dialoghez cu dumneavoastră, dialogul însemnând că vreau și părerea dumneavoastră, nu numai să vă spun ce cred eu. Și o parte, vrem, nu vrem, din acest tablou va trebui să definească forța de muncă din cel puțin câteva puncte de vedere: calitate, proveniență, performanță. Și la proveniență pare așa ciudat, adică „ce vrem, de unde să vină forța de muncă”. Păi, tânăra generație. Da, numai că, din păcate, și acesta este iarăși un complex la care va trebui să răspundem odată. Din păcate, sunt tot mai puțini și din tot mai puțini care sunt, tot mai mulți pleacă. Și ajungem, cu siguranță, la întrebarea „ce facem cu românii care sunt majoritatea bine pregătiți, dar care au preferat în ultimii 27 de ani să părăsească România?”. Foarte puțini au plecat dintr-un spirit de aventurier. Probabil sunt unii. Majoritatea au plecat de neașteptat, fiindcă nu le ajung banii sau, mai trist, nu se simt confortabil, nu văd șanse în cariera lor. Am discutat și înainte de a deveni Președinte, recunosc, cu tineri care au dorit să plece, care au plecat, unii s-au întors.

De ce au plecat? De ce nu se întorc? De ce se întorc? Sunt de toate felurile. Cam 90% dau un răspuns „de ce nu se întorc” care se învârtă în zona venit-carieră, într-o combinație care este diferită de la individ la individ. Unii pun mult preț pe bani și puțin pe carieră, dar sunt mulți care pun preț pe carieră și cu banii s-ar descurca. Cei care s-au întors au făcut-o din varii motive, începând de la că „am găsit un job bun și acasă” până la „vreau să trăiesc în România, fiindcă e țara mea”.

Sunt foarte multe explicații. Părerea mea e că vom reuși să avem o mișcare inversă, adică să vină românii înapoi acasă atunci când reușim să avem o meritocrație și când reușim să avem un nivel de trai suficient pentru ei. Acest suficient crește în timp ca și solicitare. Demult nu mai contează doar banii. Pentru tot mai mulți, contează calitatea școlii, calitatea sistemului de sănătate, nivelul de garantare a pensiilor și multe alte lucruri. Mă tem că la majoritatea acestor capitole progresele făcute de România sunt optimizabile.

Și, sigur, eu m-am implicat și rămân implicat împreună cu echipa mea de la Președinție să găsim căi pentru a încuraja Diaspora, pentru a rămâne împreună cu ei, dar este clar, problema nu poate fi împărțită între românii de acasă și românii de afară. Și unii, și alții, sunt români și își doresc cam aceleași lucruri pentru țara lor.

Treaba politicianilor este să găsească politici bune pentru a face România așa cum și-o doresc oamenii. Și dacă reușim să construim un Proiect de țară și reușim să convingem politicienii că lucrurile acestea sunt importante, probabil vom avea partide politice care câștigă cu programe de guvernare care țin cont de toate aceste lucruri.

Întrebare: Dacă vrem să vorbim despre viitor, ar trebui ca împreună să decidem dacă în viitor ne dorim ca România să rămână pe orbita de dezvoltare economică pe care este acum sau dacă ne vom dori ca ea să facă un salt pe o orbită superioară. Părerea noastră este că Europa va avea mai multe viteze și cât de curând. Și în această perspectivă, vreau să vă întreb, domnule Președinte, dacă aveți, credeți că România poate face parte din nucleul dur al Europei.

Președintele României, domnul Klaus Iohannis: Eu cred că da și nu sunt optimist fiindcă că sunt prost informat, dimpotrivă. Vedeți, această chestiune cu mai multe viteze a fost foarte mult discutată și va fi în continuare foarte mult discutată. Am avut discuții multe, complicate, lungi, cu colegii mei din Consiliul European, unde am dezbătut la nivel de șefi de stat și de

guvern această chestiune. Trebuie să știm ce definim aici. Totul este, până la urmă, când vrei să lucrezi la ceva, să ai definiții identice, că altfel fiecare lucrează la proiectul lui. E foarte clar că momentan în Europa sunt 28 de viteze. Cât de curând, vor fi 27, fiindcă fiecare țară se mișcă în dezvoltare cu viteză proprie, cu ambiții proprii, cu economii proprii.

Și aici dau dreptate doamnei care înainte a spus că sunt state care își fac politici pentru producția lor. Nici nu știți ce de politici și ce sofisticate sunt ele în a fi implementate inclusiv în acquis-ul comunitar. Destul de greu de pătruns aici, dar sunt zone întregi unde facem politică europeană de fapt pentru a promova anumite sectoare, uneori chiar naționale și nu transnaționale. Însă despre ce am vorbit aici nu este starea de fapt a Uniunii Europene și felul în care funcționează economiile naționale, ci discuția a fost despre un proiect de viitor al Uniunii Europene. Și atunci mi s-a părut și mi se pare în continuare periculos să statuăm din capul locului că dorim o Uniune cu diferite viteze.

Trecând dincolo de evidența că fiecare se mișcă în felul lui, trebuie să vedem totuși că Uniunea Europeană ca întreg are o anumită dinamică economică, are anumite ambiții economice, are valori și ale economiei, și ale societății, care credem că trebuie să le păstrăm. Și atunci, viteze diferite e clar că în acest context nu se referă la felul în care se mișcă economiile naționale, ci la felul se mișcă proiectele naționale și ambițiile naționale. Și în acest context, am spus că este contraproductiv și nu ajută pe nimeni să definim viitorul ca fiind pe viteze diferite, ci să definim viitorul ca fiind al unei Uniuni solidare, puternice, coerente, bazate pe aceleași valori. Asta în niciun caz nu exclude proiecte pe grupe de țări, proiecte naționale, ba chiar le avantajează și creează un cadru potrivit pentru ele.

Dacă am fi statuat un viitor al Uniunii pe diferite viteze, foarte repede s-ar fi putut constata că vorbim despre două sau trei viteze, unde viteza 1, cea mai ridicată, nu ca la mașină, deci viteza cea mai mare o are Europa de Vest, în principiu, și viteza mai mică o are Europa de Est. Asta nu fiindcă ne dorim să fim mai slabi, dar fiindcă din motive istorice și de istorie recentă, aici suntem. Nu se știe, și, sigur, asta este istorie contrafactuală, ce ar fi fost dacă încurajările economice și de competitivitate nu s-ar fi dat Europei de Vest, ci Europei de Est, dacă ar fi fost în oglindă situația sau nu.

Oricum, nu ajută pe nimeni să avem o Europă unde o parte se dezvoltă mult mai repede și o parte mult mai încet. Și atunci am ajuns la concluzia, cu toții împreună, că nu este bine să statuăm Europa mai multor viteze, ci să statuăm o Europă solidară, puternică, unită, dar care dă posibilitatea membrilor săi să își pună în practică și ambițiile naționale și să lucreze acolo unde este nevoie pe grupuri în anumite proiecte, cu condiția ca orice proiect să rămână deschis oricărui membru, deci să nu lucrăm pe proiecte exclusiviste, ci să construim ceea ce se numește o Uniune incluzivă.

Aceste lucruri mie mi s-au părut importante, le-am repetat de foarte multe ori acolo și cred că e important ca toată lumea să lucreze în acest sens. Dacă vrem să facem mai mult decât în trecut, atunci, cel puțin parțial, trebuie să facem lucrurile altfel, fiindcă dumneavoastră știți din propria experiență - făcând lucrurile tot la fel, rezultatele sunt tot aceleași. Nici nu există motivație logică ca să crezi că făcând lucrurile tot la fel, obții altceva.

Deci, dacă vrem o economie europeană mai performantă, un spațiu economic proeminent pozitiv, bazat pe valori, atunci trebuie să avem curajul să spun „Ok, și ce dacă acum avem viteze diferite? Haideți să statuăm că vrem să construim solidari și vrem să construim prin proiecte comune.”, și de asta am exclus mai multe viteze din discuție, cum am exclus, de exemplu, un concept care multora le-ar fi fost drag, Europa cercurilor concentrice. Din același motive enunțate anterior, ar fi dus nu la cercuri concentrice, ci la două semicercuri, cei mai dezvoltați și cei mai puțin dezvoltați, lucru care nu avantajează pe nimeni.

Și să nu creadă cineva că aici am vorbit pro domo, doar pro domo, că e bine pentru noi să fim în centru. E bine și pentru ei să fim în centru. Deci, avantajele nu sunt doar de partea noastră, avantajele sunt în aceeași măsură și de partea Europei de Vest, care nici ea nu este chiar așa de

unită cum pare de la distanța București – Bruxelles. Și acolo discuțiile Nord-Sud, responsabilitate fiscală, și așa mai departe, duc la divergențe mari.

Întrebare: Aș vrea să aduc la masa discuției subiectele care pe noi, cei din industria IT&C, ne preocupă în mod special. Vorbim de educație și vorbim de o industrie în care necesarul de absolvenți calificați este dublu față de ceea ce oferă piața astăzi. E important ca noi ca țară să facem mai mult. Suntem o industrie preponderent tehnică, preponderent inovativă, și atunci vorbim de cercetare.

Mai am un singur subiect de atins aici, pentru că este important, la fel, în context, vorbind de antreprenori. Industria IT este industria în care se nasc unicorni, dar nu în România... Cum aducem investitorii în România? Deocamdată start-up-urile de IT pleacă în Silicon Valley, după investitori, nu vin investitorii aici.

Președintele României, domnul Klaus Iohannis: Acesta este un sector care s-a dezvoltat foarte puternic în ultimele decenii și care a fost înțeles de foarte puțini politicieni, și în general de foarte puțini decidenți, nu numai politicieni. Cu siguranță ați întâlnit foarte multe firme unde managementul pur și simplu nu a înțeles de ce este nevoie de atâția bani în IT. Alții au înțeles foarte repede și nu le-a părut rău niciodată. Este o zonă care ne privește pe toți, în același timp este poate sistemul economic cu cele mai mari distorsiuni. Și o să explic un pic ce înțeleg prin asta. Apărând foarte târziu, foarte rapid și cu o dezvoltare nemaivăzută, sistemul IT&C a creat, din capul locului, anomalii în viață.

Întotdeauna, au fost mai mulți dezvoltatori și utilizatori decât educatori. Majoritatea IT-iștilor nu au învățat de la cineva în mod tradițional meseria, ci au furat meseria, cum se spune. În ziua de astăzi, se continuă, chiar dacă sectorul nu mai este chiar așa nou, am trecut de primele bule de dezvoltare, s-a intrat într-o dezvoltare mai liniară, mai predictibilă. Și totuși, această anomalie a rămas. Ea se datorează mai multor factori, nu numai vitezei de dezvoltare în sectorul IT&C, se datorează și unor condiții și anomalii care automat apar în piața muncii specifică. Optimal ar fi să avem facultăți unde tinerii dornici învață foarte repede foarte multe lucruri cu care, pe urmă, pot deveni dezvoltatori sau măcar utilizatori informați. Dar cum să faci asta, dacă un asistent universitar câștigă 3000 de lei și este oferat, probabil după o lună de zile, de un dezvoltator care îi oferă cel puțin 3000 de euro?

Entuziaști sunt mulți, dar, chiar așa, relativ puțini. Am discutat despre aceste lucruri și cu cei care ar trebui să facă pregătirea și aceasta este problema lor principală – oameni talentați, oameni bine pregătiți ar fi, dar nu sunt angajați bine și au plecat. Însă această distorsiune există peste tot, nu este specifică României, alții au reușit totuși să facă față mai bine. La noi a apărut o distorsiune locală, pe care puteți să o vedeți aproape zilnic la televizor.

Vorbesc de dosare renumite, cu recent arestați, cu dosarul Microsoft I, II, și cine știe cați mai vin, care, în traducere liberă, înseamnă că decidenții de multe ori au fost corupți și, în loc să creeze politici publice care încurajează dezvoltarea sectorului IT&C au profitat ei pentru ei și piața a rămas undeva în urmă. Este un fapt, nu mi este o prezumție și noi trebuie, încet, încet, să înțelegem aceste lucruri, să tragem învățămintele și să dezvoltăm politici publice care permit atenuarea acestor anomalii sau disfuncționalități în piața IT&C.

Nu este absolut deloc ușor și o să vă spun să singurul lucru care nu ne lipsește sunt tineri români talentați. Dacă vă uitați peste tot în Silicon Valley, a doua limbă vorbită după engleză este limba română. Avem potențial, doar politicile publice nu se potrivesc cu sectorul și aici mai este foarte, foarte mult de lucru.

Intervenție: Este adevărat că nu ne dorim o rivalitate cu capitalul străin, ci din contră, numai că, dacă am funcționa la aceleași parametri... Nu ne dorim o rivalitate cu instituțiile statului, ci din contra, am vrea o simbioză, am vrea o colaborare, ca toți împreună să ajungem la același numitor. Dar ce ne facem că tocmai acele instituții ne obstrucționează activitatea? Sectorul

agricol este unul foarte important, care asigură securitatea și siguranța alimentară și nu trebuie neglijat. 45% din populația României își desfășoară activitatea în acest domeniu. Dar, ca oricare alt domeniu, și agricultura are aceleași probleme ca și celelalte medii de afaceri, printre care și lipsa forței de muncă. Trebuie să rezolvăm problema patrimoniului național, care este pământul. Trebuie să protejăm exploatațile agricole, care produc. Nu spunem cât de greu sunt accesate fondurile europene, care sunt adresate unui segment din agricultură care nu produce plusvaloare. Ca să nu spun că facem protecție socială unei birocrații exagerate.

Intervenție: Am o singură problemă: concurența nelocală. Și sunt convinsă că dumneavoastră, în acest Proiect de țară, mai aveți câțiva milimetri de pagină nescrisă în care să inserați concurența nelocală. Suntem egali, putem să ne dezvoltăm în același cadru economic.

Președintele României, domnul Klaus Iohannis: Capitolul agricultură este unul extrem de complicat și noi am discutat aceste lucruri și relativ recent, la INDRAGRA și, cu siguranță, o să mai găsim cadrul să dezvoltăm mai mult. Însă, se poate spune, dacă vorbim despre Proiectul de țară, și aici, mai mult poate decât în altă parte, este nevoie de politici guvernamentale responsabile.

Nu este nici pe departe suficient să împrăștiem banii europeni care se dau pe subvenție și să credem că lucrurile se rezolvă. Este foarte adevărat ce ați spus, 45% dintre români lucrează în agricultură, dar aportul în PIB este de câteva ori, de câteva zeci de ori mai mic decât această proporție, cred că suntem la 4% undeva, agricultura ca pondere. Deci avem totuși lucruri care trebuie să ne dea de gândit, fiindcă din cei 45%, foarte mulți practică ceea ce se numește agricultură de subzistență și nu știu dacă trebuie să îi socotim astfel decât statistic în această discuție. Însă dacă vrem să avem o agricultură performantă și România a dovedit că poate, trebuie să avem politici publice care încurajează antreprenoriatul în agricultură. Aceste lucruri sunt foarte bine cunoscute și de politicieni și de nepoliticieni.

Știți cum se spune despre aceste chestiuni, că la fotbal și la agricultură se pricepe oricine. Dacă ar fi așa, am avea rezultate măcar în unul dintre aceste două domenii. De preferat, sigur, pentru economia națională, în agricultură. Și ca să nu încheiem într-o notă pesimistă, eu cred că avem și în agricultură semne foarte pozitive și dacă învățăm de la acei antreprenori care au reușit și în aceste condiții destul de complicate și dezvoltăm de acolo politici publice, cu siguranță lucrurile se pot îmbunătăți și România are un potențial foarte, foarte bun în acest domeniu. Iar dacă reușim și să împlătim, de exemplu, agricultura cu industria alimentară, cu exportul, atunci rezultatele cu siguranță vor fi mult, mult mai bune.

Departamentul Comunicare Publică

